

— Zmień świat na lepszy –
napisz testament



SOS WIOSKI
DZIECIĘCE

Jeżeli tak jak my marzysz o świecie, w którym każde dziecko dorasta w rodzinie i jest bezpieczne, pamiętaj o SOS Wioskach Dziecięcych w swoim testamencie. Nawet symboliczny zapis może pomóc potrzebującym dzieciom.

Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce pomaga dzieciom opuszczonym, osieroconym oraz zagrożonym utratą opieki rodziców. Organizujemy różnorodne formy pomocy dzieciom, aby jak najlepiej przygotować je do dorosłego życia. W Polsce działamy od 1984 roku. Jesteśmy częścią międzynarodowej organizacji SOS Children's Villages, obecnej w 137 krajach. Możesz mieć pewność, że w przyszłości będziemy nieść pomoc potrzebującym dzieciom i dobrze wykorzystamy Twój podarunek. Twoja darowizna pomoże nam pokryć koszty związane z opieką nad dziećmi, z ich edukacją, leczeniem lub pozwoli nam rozwinąć programy wspierające młodzież w drodze do dorosłości. Te potrzeby są aktualne dziś i będą aktualne za 5, 10 i 20 lat.

”

Wiadomość, którą otrzymaliśmy od Pani Anny, naszej darczyńcy:

Coraz częściej myślę o tym co będzie, gdy mnie już zabraknie. Aby zabezpieczyć córki i wnuki, udaliśmy się z mężem do notariusza i sporządziliśmy testamenty. Obydwoje uwielbiamy dzieci i od wielu lat regularnie wspieramy SOS Wioski Dziecięce. Właśnie dlatego postanowiliśmy uwzględnić Was w naszym testamencie i powołać do 1% wartości naszego wspólnego majątku. Oczywiście zanim to zrobiliśmy, omówiliśmy sprawę z córkami. Nie musieliśmy ich długo przekonywać do tego pomysłu. Starsza córka powiedziała: „Mamo, dzięki takim gestom, świat w przyszłości będzie lepszy dla moich dzieci. Jesteście wspaniali”. Rozpiera mnie dumą, bo wychowaliśmy wspaniałe, mądre kobiety. Wierzę, że SOS Wioski Dziecięce także wychowują mądrych i dobrych ludzi.



Dlaczego warto napisać testament?

Spisanie testamentu często kojarzy się z aktem ostatniej woli. Coraz częściej jednak testament sporządzają osoby cieszące się pełnią życia, dla których szczególnie ważne jest zarządzanie swoim majątkiem i świadome zabezpieczenie przyszłości najbliższych na wypadek nieoczekiwanego zdarzenia. **Swoim testamentem możemy dać także wyraz naszym wartościom, uwzględniając w nim wsparcie dla ważnego dla nas celu społecznego, jakim jest na przykład pomoc dzieciom.**

To, kto odziedziczy spadek, może wynikać z ustawy albo z woli spadkodawcy wyrażonej w ważnym i skutecznym testamencie. Pierwszeństwo ma wola spadkodawcy, dobrze więc skorzystać z możliwości wyrażenia woli w testamencie. Na spisanie testamentu warto zdecydować się szczególnie wtedy, gdy nie odpowiada nam ustawowy porządek dziedziczenia. Pozwoli to rozporządzić swoim majątkiem inaczej, niż wynika to z przepisów i uwzględnić w nim: naszą sytuację finansową i rodzinną, łączące nas z innymi więzy uczuciowe, nasze zobowiązania, chęć wsparcia istotnych dla nas inicjatyw społecznych lub charytatywnych.

Kto może sporządzić ważny testament?

Testament może sporządzić tylko osoba fizyczna mająca pełną zdolność do czynności prawnych, czyli osoba, która ukończyła 18 lat i nie została ubezwłasnowolniona. Jeśli spadkodawca nie miał świadomości lub swobody w powzięciu decyzji lub wyrażeniu woli (na przykład wskutek zaburzeń psychicznych, demencji, szoku albo działał pod wpływem groźby lub błędu – testament jest nieważny. Testament należy sporządzić osobiście. Nie może być sporządzony przez przedstawiciela, w tym przez pełnomocnika.

Kogo można uwzględnić w testamencie?

Przepisy nie ograniczają spadkodawcy w zakresie swobody testowania. W testamencie do spadku możemy powołać wybraną przez siebie osobę fizyczną. Może to być członek rodziny lub inna bliska nam osoba. Spadek możemy też przekazać osobie prawnej (osobami prawnymi są m.in. fundacje i stowarzyszenia) lub jednostce nieposiadającej osobowości prawnej.

Pamiętajmy, że najbliżsi członkowie rodziny (dzieci, wnuki, małżonek lub rodzice), którzy dziedziczyliby po spadkodawcy ustawowo, ale nie zostali uwzględnieni w testamencie, mają prawo domagać się od spadkobierców **zachowku** w wysokości 1/2 wartości majątku, który odziedziczyliby zgodnie z ustawą. W przypadku osób niezdolnych do pracy lub małoletnich zachówek wynosi 2/3 majątku.





Rodzaje zapisów testamentowych

- **Zapis** nakłada na spadkobiercę obowiązek spełnienia **określonego świadczenia majątkowego** na rzecz wskazanych w zapisie osób fizycznych lub prawnych (zapisobierców) – na przykład przekazania określonej sumy pieniężnej lub przeniesienia własności określonej rzeczy. Z instytucji zapisu możemy skorzystać na przykład wtedy, gdy chcemy, by naszym spadkobiercą była bliska nam osoba, a jednocześnie zależy nam, aby określona suma pieniężna ze spadku została przekazana organizacji pozarządowej, która realizuje ważne dla nas cele społeczne.

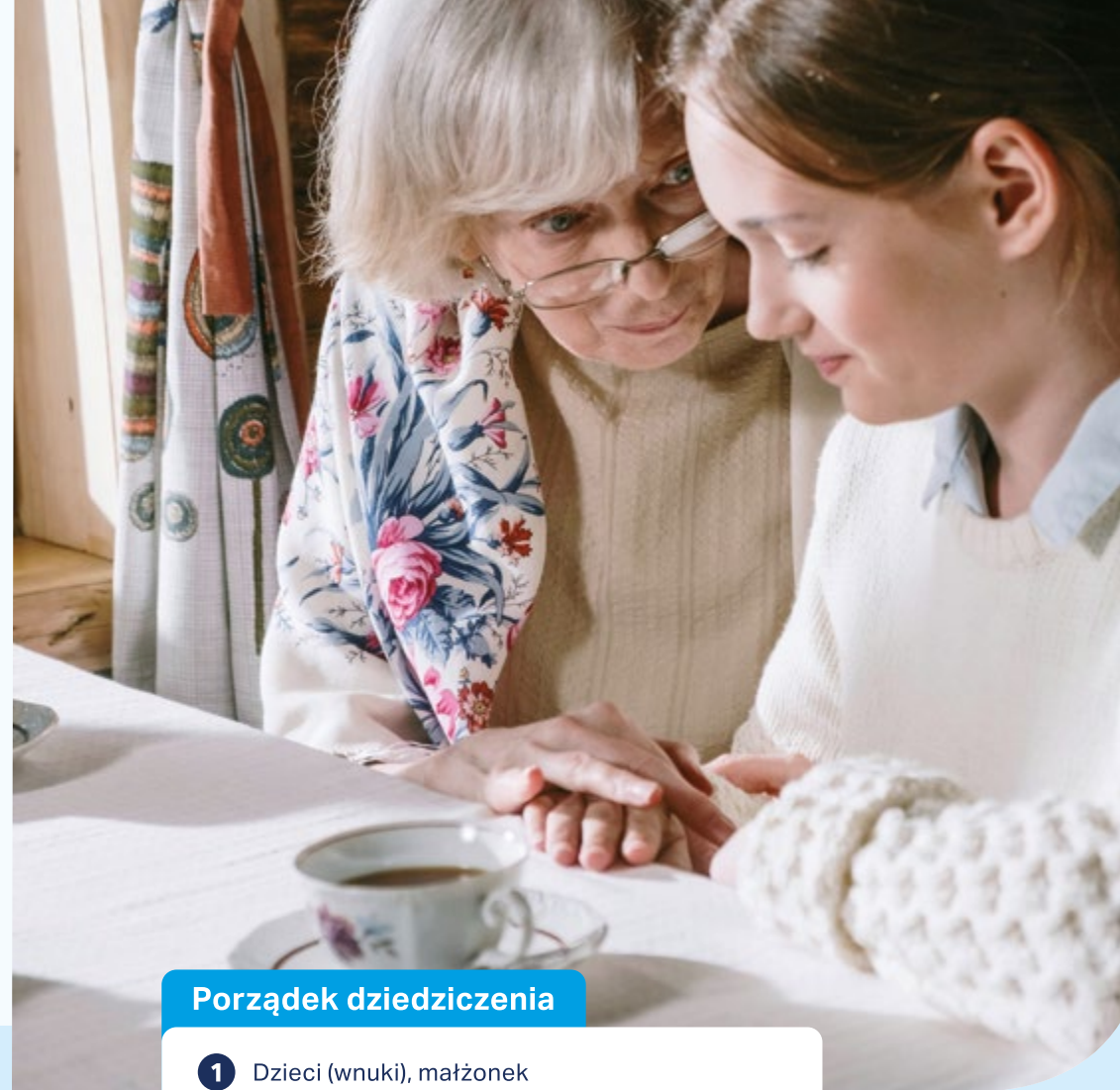
- **Polecenie** to zobowiązanie spadkobiercy lub zapisobiercy do określonego działania lub zaniechania. Możemy polecić na przykład: zorganizowanie naszego pogrzebu w określony sposób, objęcie opieki nad zwierzęciem, uporządkowanie pamiątek rodzinnych.
- **Powołanie z podstawieniem**
W testamencie możemy wskazać, kto będzie dziedziczył nasz majątek w przypadku, gdy osoba powołana jako spadkobierca nie będzie chciała lub mogła go odziedziczyć.
- **Powołanie wykonawcy**
Do wykonania testamentu możemy powołać osobę (fizyczną lub prawną), którą darzymy zaufaniem, aby czuwała nad prawidłową realizacją naszej ostatniej woli. Usprawni to proces przekazywania spadku.
- **Zapis windykacyjny**
Zapis windykacyjny pozwala spadkodawcy przekazać określonej osobie konkretny składnik swojego majątku. Przedmiotem zapisu windykacyjnego może być jedynie **rzecz oznaczona co do tożsamości** (np. nieruchomości, obraz, samochód) lub **zbywalne prawo majątkowe** (np. prawa autorskie, akcje lub udziały, papiery wartościowe). **Przedmiotem zapisu windykacyjnego nie mogą być pieniądze.** Ważny jest tylko zapis windykacyjny dokonany w testamencie sporządzonym w formie aktu notarialnego. Zapis windykacyjny upraszcza sytuację zapisobiercy, ponieważ nabywa on przedmiot zapisu już w chwili śmierci spadkodawcy.
- **Wydziedziczenie**
Wydziedziczenie to **pozbawienie prawa do zachowku** najbliższego członka rodziny – dziecka, wnuka, małżonka lub rodzica. Musimy określić, kogo chcemy wydziedziczyć i dlaczego. Wydziedziczenie musi nastąpić z ważnego powodu przewidzianego przez prawo, takiego jak: uporczywe postępowanie niezgodne z zasadami współżycia społecznego, uporczywe niedopełnianie obowiązków rodzinnych, popełnienie względem spadkodawcy albo jednej z najbliższych mu osób umyślnego przestępstwa przeciwko życiu, zdrowiu lub wolności albo rażącej obrzyzy czci.

Kto jest uprawniony do dziedziczenia jeśli nie został sporządzony testament

Jeśli zmarły nie pozostawił testamentu (lub gdy testament okazał się w całości nieważny albo nieskuteczny), **porządek dziedziczenia określają szczegółowo przepisy ustawy** obowiązujące w chwili śmierci spadkodawcy. Regulują one zarówno kolejność dochodzenia do dziedziczenia osób uprawnionych do spadku, jak i wielkość przysługujących im udziałów. Porządek dziedziczenia uzależniony jest w szczególności od tego:

- czy spadkodawca miał zstępnych, a więc dzieci (lub wnuki, jeśli dzieci zmarły przed rodzicami),
- czy spadkodawca pozostawał w momencie śmierci w związku małżeńskim,
- czy rodzice spadkodawcy dożyli otwarcia spadku,
- czy spadkodawca miał rodzeństwo,
- czy małżonek spadkodawcy miał dzieci.

Przy dziedziczeniu ustawowym znaczenie mają więzy prawne, a nie bliskość emocjonalna między spadkodawcą a członkami jego rodziny (np. jeśli małżonkowie pozostają w separacji faktycznej, nie wpływa to na dziedziczenie). Poza kręgiem dziedziczenia ustawowego pozostają m.in. partner życiowy, były małżonek, przyjaciele czy dalsza rodzina.



Porządek dziedziczenia

- 1 Dzieci (wnuki), małżonek
- 2 Małżonek, rodzice, rodzeństwo
- 3 Małżonek, rodzeństwo
- 4 Dziadkowie
- 5 Pasierb
- 6 Gmina, skarb państwa

Rodzaje testamentów

Testamenty dzielimy na dwa rodzaje: testamenty zwykłe i testamenty szczególne.

Do **testamentów zwykłych** zaliczamy testament własnoręczny, notarialny lub urzędowy. Gdy taki testament nie zostanie odwołany, będzie obowiązywał aż do śmierci spadkodawcy.

Do **testamentów szczególnych** zaliczamy z kolei testament ustny, testament podróżny oraz testament wojskowy. Testamenty szczególne mogą być sporządzone jedynie w określonych sytuacjach i mają ograniczoną w czasie ważność.

Najczęściej wybieranymi formami testamentów są testamenty własnoręczne i notarialne. Testament notarialny jest sporządzany przez notariusza w formie aktu notarialnego. Ta forma daje dodatkowe gwarancje, że zachowane będą wymogi formalne testamentu. Pozostawienie oryginału testamentu w kancelarii notarialnej zabezpieczy dokument przed zagubieniem, zniszczeniem czy sfałszowaniem.

Co to jest NORT?

Od października 2011 r. każdy testament (także własnoręczny) można zarejestrować w notarialnym rejestrze testamentów – NORT. Wpis do rejestru jest dobrowolny i decyduje o nim spadkodawca.

Zarejestrowanie testamentu daje nam pewność, że testament nie ulegnie zniszczeniu czy zagubieniu. Jeśli chcemy zarejestrować w NORT testament własnoręczny, musimy przekazać go na przechowanie do wybranej przez nas kancelarii notarialnej. Zarejestrowanie testamentu w rejestrze NORT jest bezpłatne.

Jak sporządzić ważny testament własnoręczny?

Aby testament własnoręczny był ważny, musi być: w całości sporządzony pismem ręcznym, podpisany (najlepiej czytelnie imieniem i nazwiskiem), opatrzony datą.



WAŻNE!

Nie wystarczy własnoręczne podpisanie treści testamentu spisanej na komputerze. Testament własnoręczny może mieć formę osobnego dokumentu. Testament może być spisany także w formie listu do innej osoby. Z treści testamentu musi wynikać nasza wola rozporządzenia majątkiem na wypadek śmierci.

Testament własnoręczny

A

Sporządzony **pismem ręcznym, podpisany** oraz opatrzony **datą**

- ! **Nieważny** jest testament zredagowany na komputerze albo spisany przez inną osobę albo wspólnie z inną osobą

Testament notarialny

B

Sporządzony przez **notariusza** i podpisany w jego obecności

- ! **Obowiązkowy** w przypadku wykorzystania zapisu windykacyjnego



Wybór spadkobiercy/zapisobiercy

Do spadku możemy powołać wybraną przez siebie osobę fizyczną lub prawną, ale spadkobierca czy zapisobierca musi być określony w testamencie na tyle precyzyjnie, aby jego identyfikacja nie budziła wątpliwości:

- imię i nazwisko – np. *Jan Kowalski*
- imię wraz z jasnym określeniem – np. *moja wnuczka Joanna,*
- pełna nazwa osoby prawnej – np. *Stowarzyszenie „SOS Wioski Dziecięce w Polsce”*

Brak warunku lub terminu

Nie można ustanowić spadkobiercy „pod warunkiem” ani „z zastrzeżeniem terminu” (na przykład pod warunkiem, że wnuk ukończy studia medyczne). Jeśli z treści testamentu wynikać będzie, że bez wskazanego w testamencie warunku nie doszłoby do powołania danego spadkobiercy, w tym zakresie testament będzie nieważny (czyli – w naszym przykładzie – wnuk nie będzie uwzględniony w testamencie).

Zakaz testamentów wspólnych

Polskie przepisy nie przewidują możliwości sporządzenia testamentu wspólnego. Nie możemy zatem sporządzić testamentu na przykład wspólnie z małżonkiem.

Bezpieczne przechowywanie i wskazówki dla najbliższych

Testament można przechowywać w domu, przekazać zaufanej osobie lub wykonawcy testamentu. Testament własnoręczny dla swojej ważności nie musi być zarejestrowany. Warto poinformować spadkobierców o tym, że sporządziliśmy testament i gdzie go znajdą po naszej śmierci.

Odwołanie testamentu lub zmiana

Sporządzony testament możemy zawsze odwołać lub zmienić. Jeśli z nowego testamentu nie wynika, że naszym celem było odwołanie poprzedniego, to w mocy pozostaną te postanowienia poprzedniego testamentu, które nie są sprzeczne z treścią nowego testamentu.



Testamenty na świecie

W Polsce tylko 9 na 100 Polaków powyżej 45 roku życia napisało testament. Tak wynika z badań Research Collective przeprowadzonych pod koniec 2022 r. Większość osób zapytanych, z czym kojarzy im się testament odpowiedzą, że z aktem ostatniej woli, ze śmiercią lub chorobą, ze znacznym majątkiem lub z niezwykle skomplikowaną czynnością, która zajmuje sporo czasu. Rzeczywiście, część osób sporządzających ten dokument to osoby starsze, ciężko chore albo majątne, pragnące za życia uregulować swoje sprawy finansowe. Prawnicy podkreślają jednak, że coraz częściej na napisanie testamentu decydują się osoby młode, które traktują testament jako jeden ze sposobów zarządzania swoim majątkiem na wypadek, gdyby nagle ich zabrakło.

Na świecie testamenty stanowią jedno z głównych źródeł finansowania organizacji takich jak nasza. W 2022 roku światowa organizacja SOS pozyskała najwięcej funduszy właśnie dzięki zapisom testamentowym. Potwierdza to jak wiele osób zaufało nam i wspólnie z nami chce budować lepszą przyszłość.



Historie naszych darczyńców

Przedstawiamy historię darczyńców, którzy właśnie w ten sposób postanowili nam pomóc. Jeśli Ty również postanowisz uwzględnić Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w swoim testamencie, prosimy poinformuj nas o tym.

Pani Helena i Pan Andrzej przekazali nam niezwykle dar – mieszkanie w Warszawie. Stało się to za sprawą ich zmarłej krewnej, której ostatnim życzeniem było wsparcie SOS Wiosek Dziecięcych właśnie w taki sposób. Mieszkanie otrzymała Ola, podopieczna Stowarzyszenia. Biologiczna mama Oli zmarła na skutek zatrucia alkoholowego. Ola miała wtedy tylko czternaście lat, ale zajęła się pięcioletnią siostrą i półtorarocznym bratem, powiadomiła pogotowie. Tego dnia zaczęła się dla rodzeństwa czas tułaczki po różnych placówkach opiekuńczych. Wreszcie trafili do SOS Wioski Dziecięcej. Ola początkowo była nieufna, miała niską samoocenę. Był w niej jednak wielki potencjał, chęć zmiany i budowania lepszej przyszłości. Wiele wysiłku wkładała w naukę i szybko poprawiła wszystkie oceny. Uwierzyła w siebie i postanowiła ukończyć studia magisterskie w Warszawie. Jak sama mówi, mieszkanie w Warszawie stanowiło dla niej klucz do przyszłości – pozwoliło szczęśliwie wkroczyć w dorosłe życie.

Hanna Stępniaak – opiekun projektu

Tel.: 694 235 578

hanna.stepniak@sos-wd.org



**SOS WIOSKI
DZIECIĘCE**

Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce

ul. Niedźwiedzia 39, 02-737 Warszawa

tel. +48 (22) 843 73 76

e-mail: info@sos-wd.org

NIP 526-10-33-254

REGON 012102926

www.wioskisos.org